Dokumentą elektroniniu parašu
pasirašė MINDAUGAS,DOCAITIS
Data: 2026-10-23 00:02:33

Taikus žmonių judėjimas už gyvosios gamtos išsaugojimą VšĮ „Girių inspekcija“

Kodas 306625563, Didlaukio g. 42-8, LT-08330 Vilnius, tel. +370 679 34089, el. paštas giriuinspekcija@gmail.com

LT487189900010700257

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai

PASTABOS IR PASIŪLYMAI

DĖL ŽEMĖS ĮSTATYMO NR. I-446 PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIV-2114 TEISINIO REGULIAVIMO POVEIKIO EX POST VERTINIMO PLANO PROJEKTO

TAIS Nr. 26-12961

2026 m. spalio 22 d. Nr. GI-2026-10-22-02

Vilnius

VšĮ „Girių inspekcija“, gindama viešąjį ir gyvosios gamtos apsaugos interesą bei atstovaudama suinteresuotai visuomenei, pritaria numatytam Žemės įstatymo reformos ex post vertinimui. Tačiau plano 3 ir 6 skyriuose dominuoja sandorių skaičiaus, pajamų ir procedūrų spartos rodikliai. Žemės įstatymo 66 straipsnio 2 dalyje numatytas valstybinės žemės valdymo efektyvumo ir priežiūros skaidrumo vertinimas būtų išsamesnis, jei apimtų ir viešojo intereso apsaugos rezultatus.

Atskiriame patikėjimo teisės perdavimą nuo vėlesnės ūkinės veiklos. Aplinkos ministerijos 2026-10-16 rašte Nr. D8(E)-4169 dėl kito projekto (TAIS Nr. 26-12019) pažymėta, kad pats perdavimas nesukelia tiesioginio fizinio poveikio, o gamtosauginiai reikalavimai taikomi vėlesniuose sprendimų etapuose. Šiuo raštu neprašome PAV vien dėl perdavimo ir nesiūlome naujų apribojimų. Siūlome ex post būdu patikrinti, ar po reformos šie jau galiojantys saugikliai veikė praktiškai.

1. Teritorinis valstybinės žemės valdymo rezultatų pjūvis

Siūlome plano 6.1–6.4 papunkčiuose, greta sandorių ir naujų sklypų skaičiaus, nurodyti jų plotą hektarais ir išskirti žemę su mišku ar saugotinais želdiniais, saugomose ir „Natura 2000“ teritorijose esančius plotus. Vertinimas turi apimti tik reformos paliestą miestų ir miestelių valstybinę žemę, nepainiojant jos su kitais pagrindais perduotais miško žemės sklypais. Papildomai siūlome išskirti inventorizuotas kertines miško buveines (KMB) ir vyresnius nei 120 metų medynus. NŽT, Nekilnojamojo turto registro ir VMT Miškų valstybės kadastro erdvinių duomenų sankirtos būtų naudingos ir rengiamo Nacionalinio gamtos atkūrimo plano (NAP) sengirių inventorizacijos bei apsaugos priemonei, numatytai įgyvendinant Reglamentą (ES) 2024/1991.

Siūloma rodiklio formuluotė: *„Reformos paliestų miestų ir miestelių valstybinės žemės sklypų skaičius ir plotas (ha) pagal savivaldybes, atskirai išskiriant sklypus su miško naudmenomis ar saugotinais želdiniais, sklypus saugomose ir „Natura 2000“ teritorijose, taip pat jų sankirtas su inventorizuotomis kertinėmis miško buveinėmis ir vyresniais nei 120 metų medynais; kiekvienos kategorijos sklypų skaičius ir persidengiantis plotas (ha), kiek tai patenka į vertinamos reformos apimtį.“*

2. Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų ir viešojo intereso saugiklių veikimas

Siūlome papildyti plano 3.2, 3.4 ir 6.7 papunkčius rodikliais apie nustatytas neatitiktis taikomoms specialiosioms žemės naudojimo sąlygoms ir saugomų teritorijų reikalavimams, panaikintus ar pakeistus sprendimus bei pašalintus pažeidimus. Kai konkrečiai paskesnei veiklai buvo privalomas poveikio aplinkai ar „Natura 2000“ vertinimas, siūlome tikrinti, ar atitinkama procedūra buvo atlikta iki leidžiančio sprendimo. Vien bendras skundų skaičius neatskleidžia jų pagrįstumo ir institucijų kontrolės rezultato.

Siūloma rodiklio formuluotė: *„Perduotos valstybinės žemės vėlesnio valdymo sprendimų atitiktis specialiosioms žemės naudojimo sąlygoms ir saugomų teritorijų reikalavimams: nustatytų ir pašalintų pažeidimų bei pakeistų ar panaikintų sprendimų skaičius. Kai paskesnei veiklai teisės aktai reikalavo poveikio aplinkai ar „Natura 2000“ vertinimo, nustatyti, ar jis atliktas iki atitinkamo leidžiančio sprendimo.“*

3. Aukcionų skaidrumas

Siūlome 6.3 papunktyje pardavimo sandorius, kaip 6.1 papunktyje jau daroma nuomos atveju, skirstyti pagal aukciono ir ne aukciono būdą, pateikiant ne aukciono sandorių teisinius pagrindus, plotus ir ginčų rezultatus. Tai leistų įvertinti ne vien ekonominę naudą, bet ir sprendimų skaidrumą.

Siūloma rodiklio formuluotė: *„Valstybinės žemės pardavimo sandorių skaičius ir plotas (ha), atskirai pagal aukciono ir ne aukciono būdą, nurodant ne aukciono sandorių teisinius pagrindus ir ginčų dėl šių sprendimų rezultatus.“*

4. Gyventojų ir aplinkosaugos organizacijų patirtis

Siūlome 2.1.4 ir 3.5 papunkčiuose greta savivaldybių, naudotojų ir investuotojų įtraukti vietos bendruomenes bei nevyriausybines aplinkosaugos organizacijas. Plano 5 ir 6 skyriuose siūlome numatyti jų apklausas arba interviu, vertinant informacijos apie žemės valdymo sprendimus prieinamumą, pateiktų pastabų nagrinėjimą, pagrįstų skundų dalį ir jų pagrindu ištaisytus sprendimus. Taip pat prašome sudaryti galimybę teikti pastabas dėl būsimos ex post ataskaitos projekto.

Siūloma plano formuluotė: *„Vertinant reguliavimo poveikį, apklausų ar interviu būdu išnagrinėti vietos bendruomenių ir aplinkosaugos nevyriausybinių organizacijų patirtį: informacijos prieinamumą, jų pateiktų pastabų ir skundų nagrinėjimą, pagrįstų skundų dalį ir dėl jų pakeistų ar panaikintų sprendimų skaičių.“*

Prašome šiuos konkrečius rodiklius ir duomenų šaltinius įtraukti į vertinimo planą, o kiekvieną pastabą motyvuotai įvertinti derinimo medžiagoje. Siūlymai nereikalauja atskirų aplinkosauginių vertinimų kiekvienam perdavimui – jie skirti nustatyti faktinį jau galiojusio reguliavimo poveikį ir patikrinti jo veiksmingumą.

Orhuso konvencijoje įtvirtinti teisės gauti informaciją apie aplinką ir visuomenės dalyvavimo principai (ypač 1, 4 ir 8 straipsniai) pagrindžia poreikį vertinimo metu surinkti ir paviešinti informaciją, reikšmingą suinteresuotai visuomenei. Prašome šias pastabas bei jų įvertinimą paskelbti TAIS prie projekto Nr. 26-12961 ir apie rezultatą informuoti el. paštu giriuinspekcija@gmail.com.

Pagarbiai
VšĮ „Girių inspekcija“ vadovas
Mindaugas Docaitis